

מה היה לנו ביאליק

ישבנו בחברת צעירים קרובים לספרות ומדענים בשבט־סופרים. השיחה נסבה על כינוס הסופרים מטעם „דבר“. התנצחו על כיוונים וזרמים. על התגבשות ודאגות עברו וכיוצא באלו דברים מרדניים וטור דרניים כביכול. תוך כדי התנצחות פלט צעיר אחד ברוגזה ובלעג:

— הביטו נא לאותה מודעה כחולת־צבע המודקרת מרהוק: „נשף הרצל ביאליק“. מיזא. הרצל — מדינת היהודים, מדינת ישראל, מיזא אקטואלי. אבל ביאליק — עד אימתי יספידוהו? כלום מה יש כאן להרש? האם באמת עורנו היים מפוי? כל אותה גלות — מה לנו ולה?.. פולחן זה שאנשי הזקנה בספרותנו מטפחים ללא הפוגה — מה הוא סח ללבנו עתה. ביטוי ראל? הרי גם את פולחן פושקין התמורד מאיאקובסקי להסיר, זאנו — ביאליק, ביאליק, ביאליק, נצמדנו אליו לנצח נצחים... האומנם — השיב אחד קשיש, שנודחן לאותה חברה — האומנם יודע אתה את יציר רת ביאליק כולה, לכל גילוייה וגוניה?

— היצירה כולה — ענה הצעיר — למת לי זאת? את ביאליק למדתי בנימנסיה, ומורי המטיר עלי כליכך הרבה „דרשות“, שעתיים נדמה עלי כי נטלו את נשמתו.

— כלום תכחיש — המשיך הקשיש — שביאליק היה שר הרוח והמצפון שלנו. המוכיח והמוחם הגדול. שלבו נשתלח בלהבות האומה, רעד בכל כאב שלה, נחם לכל אנחתה, וכשמלאה כוס התרעלה ונסף ערז הנושות האבדון — תלה הוא על דא־ שינו כוכבי שמים להגיה מחשכינו?

— מליצה, קצת מודרנית, אמנם — נצחק הצעיר.

— כן, השיב הקשיש — מליצה, אבל לא מליצה שדופה ופסולה. את אשר עם לבי אמרתי, ומה שיוצא מן הלב אינו מליצה, מלאכה זו — להצטעע במלים ולהתחנחן — אתם, חבריא, עוסקים בה... אגב, הזכרת קודם את פושקין, האם יכול מאיאקובסקי לפושקין? האם לא חזר העם הרוסי אל גאון משורריו? האין צעירי משוררי רוסיה כיום שותים ממעיניו עד היום? היעזו מי מהם שם כך לבעיט במזל משוררי האומה?.. והאם לא היה ביאליק חסר הגדול של שפתנו, המכשף הגדול ביותר שלה, שהציץ לחוך כל מהמאיה ופתי גנויה וגילה את סלוא עינה וחסתה, ברקה והפארתה, את הארצי והשמייטי שבה? האם היה לנו עוד מנגד פלאים כמותה, שפרט על מלים עבריות בקסם ובשליטה ובכות כזה? מי עוד כמור הז שר את ניגוני השמש, את סימפוניית האורות, מי כמותו פרץ במפלי הזעם רוחי האימים?

— כאהד הנואמים הפתטיים תדבר! — שיטעו הצעיר ספק בלעג ספק בהמתון — מדוע לא תרצה באותו נשף? הרי לשיגך בסוף..

הקשיש לא הגיב על כך והמשיך:

— כשהיה ביאליק אחנו, היתה לנו הרי גטה שמצפן א מתנו ער, היא לא יהרש, כשצריך לזעיק לא יעבור בשתיקה, כשר צריך להשמיע קול מחאה עזה, לא יכזב, כשהעם צמא לדבר אמת, הן הוא שגאוב במג לית העוני והעצב שלנו, ספג להוכי צערה־הדורות וקסם־הדורות, כלום לא היה הא האת המבטיק לתקומתנו, מעין השיי רה, שהעם כולו שואב ממנו?..

— אצלם, נעים — טוב שיסע אותו הצעיר, אך פניו לכשו הפעם ארשת רצינית — נעים לראות חסיד כזה, אכן, לא פכו חסידים בספרותנו, הלואי ולספרותנו החדישה היו מעריצים כאלו.

— כלום סבור אתה, ידירי הצעיר — השיב הקשיש מפויס כלשהו — שאין אני רואה את כוחות היצירה הרבים, המפלים עתה בספרותנו? אין אני אטום, הלילה, להדי יצירתנו... אבל לא בשטה היצירה בלבד ביאליק חסר לנו, הוא עצמו חסד לנו, דברו, מבטי־הנשרים שלו המצוה, כוחו המכריע, רוחו הכביר, חסד האישיות הנחרדה, שכולנו, בני־דורו, הלכנו שבי אהריות, לא רק ביאליק היוצר השפיע, כיצד הביע זאת שופמן: עצם היותו, כמה אמיתית וקולעת הגדרה זה, עצם היותו של ביאליק בתוכנו היממה וחיוקה, כשר נודמן בינינו — מיד הורגש שנתבטם האויר ככיבנו והוקרן הכל באור, שפע רגשות ומחשבות, דימויים ומראות מילאו אותנו, התחילה יצירה בציבור... כמה חסר לנו כל זה! לא, חבריא, ביאליק חסר לנו עד היום, אתם נטפלתם למלה „הנוהמת“, אכן, ביאליק הודחה עם נפש האומה הודחה — לנצח נצחים...

נתן גורן